

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2016-2018

I. WSTĘP

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminę obowiązek realizacji zadań w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Zgodnie z art. 176 pkt 1) ww. ustawy do zadań gminy należy opracowanie i realizacja 3 letnich gminnych programów wspierania rodziny. Opracowany Gminny Program Wspierania Rodziny jest jednym z elementów realizacji postanowień ustawy.

Program ma na celu zbudowanie spójnego systemu pomocy rodzinie angażującego zasoby gminy.

Rodzina i dziecko są chronione zarówno w ustawodawstwie polskim jak i międzynarodowym. Art. 18 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej. Podstawową zasadą Konstytucji jest ochrona praw rodziny.

Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony państwa.

Rodzina to podstawowa komórka społeczna składająca się z rodziców i dzieci. Zapewnia ciągłość biologiczną społeczeństwa i przekazuje dziedzictwo kulturowe następnym pokoleniom. Stanowi ona pierwsze naturalne i podstawowe środowisko wychowawcze z którym styka się dziecko. Jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji dzieci, kształtowanie ich osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych.

Każda rodzina tworzy własną niepowtarzalną atmosferę życia. Wychowawcze oddziaływanie rodziny ma istotny wpływ na socjalizację dzieci i młodzieży poprzez nieuświadomione przekazywanie wiedzy o otaczającym świecie wraz z wartościowaniem go i preferowaniem wzorów zachowań. Zdrowa rodzina wypełniając w sposób prawidłowy swoje funkcje zapewnia dzieciom poczucie bezpieczeństwa i własnej wartości dając im możliwość prawidłowego rozwoju i prawidłowego wypełniania ról społecznych w przyszłości.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża jednak szereg czynników, wśród których istotny wpływ mają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną. Rodzina dotknięta nimi bez pomocy z zewnątrz często nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci, rozwiązywać swoich problemów i wyjść z sytuacji kryzysowych.

Do zjawisk patologicznych zalicza się w szczególności: alkoholizm, narkomanię, przestępczość, niewydolność opiekuńczo-wychowawczą oraz przemoc w rodzinie. Problemy te są najczęstszą przyczyną niedostosowania społecznego dzieci. Występowanie ich często jest powiązane z problemem ubóstwa i długotrwałego bezrobocia, które to stanowią podstawowe podłoże braku równowagi i bezpieczeństwa w rodzinie. Występujące w rodzinie problemy są często złożone i do rozwiązania wymagają interdyscyplinarnych i skoordynowanych działań osób ze specjalistycznym przygotowaniem oraz instytucji działających na rzecz rodzin. Rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego ich monitorowania i wsparcia, w tym w szczególności przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, policję, kuratorów sądowych, a w razie potrzeby przez asystentów rodzinnych. Działania takie mogą być skuteczne jedynie przy założeniu współpracy wszystkich instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny.

Praca z rodziną powinna być prowadzona we wczesnym okresie jej zagrożenia przez wykwalifikowaną w tym zakresie kadrę.

Pomoc rodzinie ma na celu w konsekwencji przywrócenie jej prawidłowego funkcjonowania poprzez umożliwienie jej odzyskania lub nabycia umiejętności prawidłowego pełnienia ról opiekuńczo-wychowawczych i społecznych, aby dziecko pozostało w naturalnej rodzinie i tam zostało przygotowane do

prawidłowego funkcjonowania w swoim życiu i społeczeństwie. Niniejszy Program jest propozycją zintegrowanych kierunków działań realizowanych w zakresie opieki nad dziećmi i rodziną na terenie gminy Zbójno.

II. PODSTAWA PRAWNA

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Zbójno określa zadania wynikające z następujących aktów prawnych:

- a) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2015 r., poz. 332 z późniejszymi zmianami),
- b) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1390),
- c) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r., poz. 163 z późniejszymi zmianami),
- d) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 r. poz. 1286 z późniejszymi zmianami),
- e) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2016 r., poz. 224 z późniejszymi zmianami),
- f) Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1515, z późniejszymi zmianami).

III. DIAGNOZA

Diagnoza lokalna dotycząca dysfunkcyjności rodzin w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczej i wychowawczej została dokonana w oparciu o dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbójnie wg stanu na dzień 31.12.2015 r.

W 2015 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zbójnie objął szeroko rozumianym wsparciem 281 rodzin, w tym 173 rodziny z dziećmi. Pośród nich było 43 rodzin wielodzietne i 19 rodzin niepełnych. Najczęstszym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej było posiadanie niskich dochodów oraz bezrobocie.

Pośród korzystających 208 rodzin korzystało ze wsparcia w szczególności z powodu ubóstwa, 152 rodzin z powodu bezrobocia, 43 z powodu niepełnosprawności, 21 z powodu długotrwałej choroby, 11 z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa.

Bezrobocie jest głównym czynnikiem sprawczym ubóstwa. Niesie za sobą nie tylko niedostatek, ale też i negatywne skutki w zakresie funkcjonowania rodziny. Prowadzi często do zachowań dewiacyjnych w rodzinie, utrzymania nałogów, marginalizacji, obniżenia poziomu potrzeb bytowych i całokształtu bytowania. W konsekwencji generuje występowanie patologii społecznej oraz nieradzenie sobie w wypełnianiu ról opiekuńczo-wychowawczych i społecznych. W rodzinach takich często występuje alkoholizm, złe warunki socjalno-bytowe, problemy w zakresie opieki nad dziećmi. Złe funkcjonowanie rodziny jest częstym powodem zaniedbywania przez dzieci nauki, nierealizowania obowiązku szkolnego, demoralizacji oraz niskiej samooceny. Brak odpowiedniego specjalistycznego wsparcia dla takich rodzin powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością odebrania dzieci ze środowiska naturalnego i umieszczenia ich w pieczy zastępczej.

Jak wynika z informacji Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Golubiu-Dobrzyniu w pieczy zastępczej umieszczonych jest 6 dzieci, w tym 1 dziecko umieszczone w Domu Dziecka oraz 5 dzieci w rodzinach zastępczych. Do zadań gminy zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy ponoszenie częściowych wydatków związanych z pobytem dziecka w wyżej wskazanych formach pieczy zastępczej

Z danych Zespołu Interdyscyplinarnego w 2015 r. wynika że u 8 rodzin, w których wychowywane są dzieci wszczęto procedurę "Niebieskie Karty". W 2015 r. u 7 rodzin procedurę „Niebieskiej Karty” wszczęła Policja , natomiast u 1 rodziny Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Z Punktu Konsultacyjnego w Zbójnie uzyskano informację, że w 2015 r. udzielono 24 porad m.in. osobom z problemem alkoholowym. W związku z nadużywaniem alkoholu Gminna Komisja Rozwiązywania

Probleatów Alkoholowych przeprowadziła 17 rozmów interwencyjno-motywuujących, a w stosunku do 3 osób podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnień od alkoholu.

Jak wynika z danych oświatowych na terenie gminy funkcjonują 4 publiczne szkoły podstawowe, 4 przedszkola i 4 oddziały przedszkolne oraz 1 gimnazjum. W 2015 r. do szkół podstawowych uczęszczało 337 dzieci, do przedszkoli i oddziałów przedszkolnych 134 dzieci oraz do gimnazjum 158 dzieci.

W 2015 r. na terenie gminy w 4 świetlicach organizacje pozarządowe zorganizowały czas wolny dla dzieci i młodzieży.

W 2015 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zbójnie finansował dożywianie w szkołach 240 dzieciom.

Dodatkowymi formami pomocy dla rodzin są również świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny oraz możliwość skorzystania z Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny. Na dzień 31.12.2015 r. 49 rodzinom wielodzietnym wydano Ogólnopolskie Karty Dużej Rodziny. Od dnia 1 kwietnia 2016 r. rodziny będą miały możliwość skorzystania ze świadczenia wychowawczego.

Diagnozowanie zasobów pozwala na wskazanie form pomocy niezbędnych dla rodzin znajdujących się w sytuacjach zagrożenia i kryzysu. Znajomość potencjału i dostępność usług daje możliwość formułowania celów i zadań, które mogą stanowić spójny system działania na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

IV. ZADANIA W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY

CEL GŁÓWNY

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu ich funkcjonowaniu.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

1. *Diagnozowanie środowisk rodzinnych* realizowane poprzez poniższe działania:

- a) wywiad środowiskowy w rodzinie przeżywającej trudności,
- b) analiza sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
- c) konsultacje ze specjalistami .

2. *Praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych* realizowana poprzez poniższe działania:

- a) zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczej i wychowawczej wsparcia i pomocy asystenta rodziny,
- b) działania aktywizujące społecznie i zawodowo na rzecz rodzin, w których członkowie rodziny pozostają bez pracy,
- c) motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz ograniczenia i niwelowania własnych dysfunkcji poprzez m.in. podjęcie terapii leczenia uzależnień, podjęcia terapii dla ofiar oraz sprawców przemocy domowej, podjęcia leczenia specjalistycznego w przypadku długotrwałej choroby,
- d) zapewnienie dostępności poradnictwa specjalistycznego oraz informowanie o miejscach, w których udziela się wsparcia i pomocy, w celu podniesienia umiejętności opiekuńczo-wychowawczych,
- e) systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem.

3. *Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka* realizowana poprzez poniższe działania:

- a) zapewnienie dziecku będącemu w rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny,
- b) monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin problemowych, dysfunkcyjnych i środowisk patologicznych,
- c) monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci poprzez kontakt i współpracę z placówką służby zdrowia,
- d) zapewnienie dzieciom pomocy opiekuńczo-wychowawczej,
- e) zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

V. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Programu są dzieci i rodziny zamieszkałe na terenie Gminy Zbójno przeżywające trudności w opiekowaniu się i wychowaniu dzieci. Rodziny dotknięte przemocą, problemem uzależnienia, niewydolne wychowawczo, oraz rodziny dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

VI. ŹRÓDŁO FINANSOWANIA

Finansowanie 3-letniego Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016-2018 odbywać się będzie w ramach: środków budżetu Gminy Zbójno, dochodów z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

VII. REALIZACJA PROGRAMU

Program realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zbójnie przy udziale:

- a) Urzędu Gminy Zbójno,
- b) Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zbójnie,
- c) Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- d) Punk Konsultacyjny,
- e) Placówek oświatowych,
- f) Placówek ochrony zdrowia,
- g) Organizacji pozarządowych i instytucji kościelnych,
- h) Komendy Powiatowej Policji w Golubiu-Dobrzyniu,
- i) Sądu Rejonowego w Golubiu-Dobrzyniu Wydział Rodzinny i Nieletnich,
- j) Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Golubiu-Dobrzyniu.

VIII. PRZEWIDYWANE EFEKTY

- a) Stworzenie wielopłaszczyznowego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze,
- b) Ograniczenie szerzenia się patologii,
- c) Zminimalizowanie negatywnych zachowań wśród dzieci i młodzieży,
- d) Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego dzieci i rodzin,
- e) Ograniczenie powstawania sytuacji kryzysowych rodzin wymagających interwencji,
- f) Ochrona dzieci przed umieszczeniem w pieczy zastępczej.

IX. MONITOROWANIE PRZEBIEGU I EWALUACJA PROGRAMU

Gminny Program Wspierania rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym. Będzie podlegał ewaluacji w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się sprawami rodziny. Monitoring będzie polegał na pozyskiwaniu informacji i danych od podmiotów realizujących poszczególne zadania, co umożliwi wgląd w zakres podejmowanych działań, ich analizę oraz ocenę skuteczności. Analiza i ocena zebranych informacji pozwoli na planowanie dalszych działań oraz doskonalenie działań dotychczas ustalonych.

Zgodnie z art. 179 ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej w terminie do dnia 31 marca każdego roku Wójt składa Radzie Gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z ich realizacją. Koordynacją w zakresie realizacji Programu zajmuje się Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej.

X. PODSUMOWANIE

Gminny Program Wspierania Rodziny jest zgodny z kierunkiem i działaniami określonymi w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Program zakłada tworzenie optymalnych warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodzin na terenie gminy Zbójno oraz poprawy stylu i jakości ich życia. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny a rodzinie będą stwarzane możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami, co zwiększy jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku i poczucie odpowiedzialności przy wykorzystywaniu też własnej aktywności i potencjału jaki posiada. Ważnym elementem powodzenia w zakresie realizacji Programu jest ścisła współpraca podmiotów zajmujących się sprawami rodziny i podejmowanie interdyscyplinarnych oraz komplementarnych działań.